

TURKU ÅBO

Erityisopetus ja oppijan tuki lukiossa

Erityisopetus ja oppijan tuki lukiossa

Erityisopettaja, KL Heli Ketovuori / 17.9.2019

Sisällysluettelo

1. Lukion erityisopetus

- Erityisopettajan työ ja sen tavoitteet
- Erityisopetuksen toteutus

2. Erityisesti Lukiossa -hanke

1. Lukion erityisopetus

Opiskelijan oikeus erityisopetukseen

Elokuun 1. päivänä 2019 voimaan astuneen lukiolain [28 §](#) sanoo oppimisen tuesta näin:

”Opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä.”

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180714#L5P26>

Turun lukioiden erityisopetus

- Työn kohteena viisi lukiota ja yli 3 000 opiskelijaa
- Erityisopettajat (2) vastaavat opiskelijoiden tuesta lukioittain
- Toteutetaan kahdessa toimipisteessä
- Tavoitteena sujuva yhteistyö moniammatillisen asiantuntijaverkoston jäsenenä
- Painotus kielellisissä oppimisvaikeuksissa
- Rajattu mahdollisuus muuhun tukeen

Erityisopetuksen tavoitteita

- Tuen tarpeiden varhainen tunnistaminen
 - Tuen tunnistus painottuu ensimmäiseen opintovuoteen
 - Tuki opiskelijoille koko lukio-opintojen ajan
- Tuen mallien rakentaminen yhdessä koulun moniammatillisen verkoston kanssa
 - Tuen toteutuksen toimivuuden seuranta
- Opiskelijoiden tuen toteutus pienryhmässä ja yksilöllisesti

Erityisopettajien työ

- Lukiseulat
- Lukitestaukset
- YTL:n lausunnot
- Tuen mallien rakentaminen
- Taitava Oppija-kurssi
- Yksilö- ja pienryhmäinterventiot
- Opiskeluhoolto
- Yhteistyö opiskelijoiden, huoltajien ja koulun henkilöstön kanssa

Kielellinen seula uusille opiskelijoille

- NMI:n DigiLukiseula: kaksi teknisen lukutaidon tehtävää, oikeinkirjoituksen tehtävä, luetun ymmärtämisen tehtävän ja opintoihin liittyvä kysely
- Testi on tarkoitettu äidinkielisille opiskelijoille (YTL)
- Tuloksista tieto opiskelijoille, huoltajille ja kouluihin mahdollisimman nopeasti
- Heikko tulos käynnistää välittömästi tuen sekä oppitunneilla että kokeissa
- Tulokset yhtenä kriteerinä yksilölliseen lukitestaukseen pääsyyn

Lukitestausta ja lukilausunnot

- Virallinen lukitestausta (noin 170/ vuosi/ 2 eo) ja YTL:n lausunnot
- Seulan tulosten perusteella tai perustellusta pyynnöstä
- Tavoitteena tunnistaa mahdollisimman nopeasti kokeissa ja kirjoituksissa tukea tarvitsevat opiskelijat
- Lausunnon tukena käytetään opiskelijan kirjoitelmia ja koevastauksia äidinkielessä, vieraissa kielissä ja reaaliaineissa
- Yhteistyö aineenopettajien kanssa
- Seuranta opiskelijan kouluaikeisten erityisjärjestelyiden toimivuudesta

Taitava Oppija-kurssi

- Toteutetaan useita kertoja vuodessa
- Toteutuksen paikka kouluilla
- Suunnattu tiedotus erityisesti uusille ykkösille
- Ilmoittautuminen kurssille oman opinto-ohjaajan kautta

Taitava Oppija-kurssin sisältö

- Sisältö perustuu osittain opiskelijoiden esitietolomakkeen toiveisiin
- Kurssin perusrunko joka teemoja ovat mm. :
 - Kielelliset oppimisvaikeudet ja erityisesti lukivaikeus
 - Lukivaikeuden yhteys oppimisen haasteisiin ja vieraiden kielten opiskelu
 - Matemaattiset oppimisvaikeudet
 - Opiskelutaidot ja minä oppijana
 - Oppijaminäkuvan vahvistaminen, vahvuusperustainen lähestymistapa

Taitava Oppija-kurssin toteutus

- Pienryhmä max 12 opiskelijaa
- Oppitunteja 1 x 75 min/viikko
- Henkilökohtainen oppimispäiväkirja kurssin tehtävistä ja teemoista, S-merkintä
- Paikalla aina samanaikaisopetuksessa kaksi erityisopettajaa, joilla on omat sisällölliset painotuksensa kurssilla
- Osana kurssin toteutusta ovat interventioryhmät

Interventiot

- Sisältö rakentuu opiskelijoiden yksilöllisistä tuen tarpeista käsin
- Tehtävät pyritään linkittämään opiskelijan meneillä oleviin tehtäviin
- Opiskelijat on jaettu sekä koulut että tuen tarpeet huomioiden kahteen interventioryhmään
- Interventioryhmät (2-4 opiskelijaa/ ryhmä) kokoontuvat kurssilta vapautuvina aikoina erityisopettajan työhuoneella
- Mahdollistavat ryhmäprosessia tukevan yksilöllisen tuen

2. Erityisesti lukiossa -hanke

Erityisesti lukiossa -hanke

- Hankkeen kesto 17.5.2018 – 31.12.2020
- Hankkeen rahoitus Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Aikataulu:
 - Lukuvuosi 2018 - 2019 hankkeen toimintamallien kehittäminen
 - Lv 2019 - 2020 toimintamallien pilotointi ja edelleen kehitys
 - Syksy 2020 hankkeen toimintamallien esittely ja julkistaminen

Hankkeen tavoitteet

- Opiskelijoiden tuen tarpeiden tunnistaminen ja jaksamisen tukeminen
- Tukimuotojen kehittäminen ja reagoinnin parantaminen
- Oppimisen tuen malleja ja menetelmiä aineenopettajien, opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien käyttöön
- Kohderyhmänä tuen tarpeessa olevat lukio-opiskelijat sekä lukioiden aineenopettajat, opinto-ohjaajat ja ryhmänohjaajat

Hankkeen toteuttajat

- **Espoon kaupungin sivistystoimi** (Espoon yhteislyseon lukio, Pohjois-Tapiolan lukio, Leppävaaran lukio)
- **Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia** (Jyväskylän Lyseon lukio ja Schildtin lukio)
- **Kuopion lukiot** (Juankosken lukio, Kallaveden lukio, Kuopion Klassillinen lukio, Kuopion Lyseon lukio, Kuopion taidelukio Lumit, Nilsiä lukio)
- **The English School**, Helsinki
- **Turun kaupungin sivistystoimiala** (Katedralskolan, Kerttulin lukio, Luostarivuoren Lyseon lukio, Puolalanmäen lukio, Turun klassillinen lukio, Turun Suomalaisen Yhteiskoulun lukio)

Lukiolaisen tuen tarpeen taustaa mm.

- Oppimisen haasteet
 - Heikot opiskelutaidot
 - Jaksamisen ongelmat
 - Haastavasta elämäntilanteesta johtuvat vaikeudet
- vaarana uupumus, kyynistyminen ja syrjäytyminen

Osahankkeet

- Opiskelustrategioiden ja motivaation selvittämisen menetelmät
- Yksilölliset ja tiimimuotoiset tukitoimet
- Tuen varhaisen havaitsemisen toimintamallit
- Erityisopettajien ja koulun konsultaation tehostaminen
- Erityisopettajan ja aineenopettajan, opinto-ohjaajien ja ryhmänohjaajien yhteistyön kehittäminen

Koko koulu tukee!

- Turussa kehitteillä lukioiden yhteinen tuen malli
- Tehdään yhteistyössä erityisopettajan ja opiskelijahuollon kanssa
- Osa kaupunkikohtaista opetussuunnitelmaa (LOPS 2021)
- Prosessissa mukana koulujen henkilöstö, ohjausryhmä ja erityisopettaja Heli Ketovuori
- Tiekartta tuen mahdollisuuksista, vastuista ja rooleista
- Nettisivut opiskelijoille ja huoltajille sekä henkilöstölle
- Toimijoille tukena henkilöstökoulutusta

Opiskelustrategioiden vahvistaminen

- Kaikki opiskelijat hyötyvät opinnoissaan:
 - opiskelustrategioiden avaamisesta ja näkyväksi tekemisestä
 - itsesäätelyn vahvistamisesta ja itseohjautuvuuteen ohjaamisesta
- Tuki tuodaan opiskelijoille ryhmänohjaajille valmistuvissa tuntikohtaisissa sisältöpaketeissa
- 3 x 45 min ensimmäisen vuoden opiskelijoille
 - Elämänhallinta ja sen haasteet, oppiaineiden opiskelutekniikat ja niiden kokeilu opinnoissa, kokeilujen palaute

Ryhmäytyminen opiskelijan tukena

- Vaihtuvat ryhmät voivat olla haastavia varsinkin opintojen alussa
- Ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tutustumispäivä ”Kerttulimazing Race” sekä Katedralskolanin malli
<http://www.koulutustakuu.fi/erityisestilukiossa/?p=150>
- Kiertopisteiden teemat käsittelevät opiskelustrategioita, itsetuntemusta ja opiskeluhyvinvointia
- Tukena suunnittelussa **Opintokamu-sivusto**
<https://www.opintokamu.fi/fi/> Turun yliopiston psykologian laitos

Pajat, eriyttäminen ja yhteisopettajuus

- Kirjoittamisen ja tekstin tuottamisen pajoja
- Perinteisen tukiopetuksen rinnalla mahdollistaa yksilöllisen tuen
- Opetuksen eriyttämistä tukeva samanaikaisopetus
 - Sama kurssisisältö
 - Lähekkäin olevat luokat
 - Yhteissuunnittelu
 - Opiskelijoilla mahdollisuus vaihtaa ryhmää tarpeen mukaan

<http://www.koulutustakuu.fi/erityisestilukiossa/?p=147>

Hyvinvointiosaamisen tukeminen

- Opiskelijoiden toiveesta lähtenyt koulussa toteutettava pajatoiminta
- Tavoitteena opiskelijoiden itsetuntemuksen ja rentoutumistaitojen kehittäminen
- Haasteena löytää stressitön aika kurssin toteutukselle
- Lisänä moniammatillisen tiimin toteuttamat kurssit
 - Vapaaksi jännittämisestä
 - Mielialataidot
 - Stressinkäsittelytaidot

Hankkeesta lisää

<http://www.koulutustakuu.fi/hankkeet/erityisesti-lukiossa/>

<http://www.koulutustakuu.fi/erityisestilukiossa/>

Lähde: Piilto Irma, Erityisesti lukiossa – Turun osahankkeen tukikäytänteitä kehittämässä. Kielikukko 3/2019

Kiitos!

heli.ketovuori@turku.fi